YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTIN MÄÄRÄYS

4 päivänä kesäkuuta 1996 *

Asiassa T-18/96 R,

Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf, alankomaalainen säätiö, kotipaikka Culemborg (Alankomaat),

Federatie Nederlandse Kraanverhuurbedrijven, alankomaalainen yhdistys, kotipaikka Culemborg (Alankomaat),

edustajinaan asianajajat Martijn van Empel, Amsterdam ja Thomas Janssens, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 11 rue Goethe,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Wouter Wils, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

jossa kantajat vaativat EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 29.11.1995 tehdyn komission päätöksen 95/551/EY (IV/34.179, 34.202, 216 — Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf ja Federatie Nederlandse Kraanverhuurbedrijven, EYVL L 312, s. 79) täytäntöönpanon lykkäämistä ja mahdollisuutta saada tutustua tämän menettelyn yhteydessä laadittuihin asiakirjoihin,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Federatie Nederlandse Kraanverhuurbedrijven (alankomaalainen nosturivuokraamoja edustava yhdistys, jäljempänä FNK) on alakohtainen yhdistys, jonka sääntöjen mukaisena tarkoituksena on toimia alankomaalaisten nosturivuokraamojen yleisenä kattojärjestönä, edistää alankomaalaisten nosturivuokraamojen kehittymistä, valvoa nosturivuokraamojen ja erityisesti jäsentensä etuja sekä suosia jäsenten välisiä yhteyksiä ja vastavuoroista yhteistyötä.

2 Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf (nosturivuokraamojen hyväksynnästä vastaava säätiö, jäljempänä SCK) on säätiö, jonka säädekirjan mukaisena päätarkoituksena on antaa nosturivuokraamojen organisaatiota koskevia ohjeita, antaa hyväksyntätodistus sellaisille nosturivuokraamoille ja erityisesti FNK:n jäsenyrityksille, jotka noudattavat näitä ohjeita, ja valvoa, että hyväksyntätodistuksen saaneet yritykset toimivat ohjeiden mukaisesti.

3 Yksitoista nosturivuokraamoa, joista yhdeksän sijaitsee Alankomaissa ja kaksi Belgiassa, tekivät 13.1.1992 valituksen SCK:ta ja FNK:ta vastaan. Valittajat väittivät, että SCK ja FNK olivat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen kilpailua koskevia määräyksiä, kun ne olivat kieltäneet siirrettävien nosturien vuokraamisen sellaisilta yrityksiltä, joilla ei ollut SCK:n hyväksyntätodistusta, ja kun ne vahvistivat nosturien vuokraukselle kiinteät hinnat.

4 SCK ja FNK ilmoittivat komissiolle 15.1.1992 ja 6.2.1992 niiden perustamiskirjan ja säädekirjan sekä säännöt. Ne pyysivät puuttumattomuustodistusta tai toissijaisesti poikkeusta perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla.

5 Komission hallintomenettely päättyi 29.11.1995, jolloin komissio teki päätöksen 95/551/EY EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/34.179, 34.202, 216 — Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf ja Federatie Nederlandse Kraanverhuurbedrijven, EYVL L 312, s. 79, jäljempänä päätös).

6 Päätöksen 1 artiklassa todetaan, että FNK:n jäsenet ovat käyttäneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa kiellettyä hintajärjestelmää. Järjestelmään kuului "suositushintoja", joita sovellettiin nosturien vuokraukseen muille kuin FNK:n jäsenyrityksille, ja "korvaavia hintoja", joita sovellettiin yhdistyksen jäsenten väliseen vuokraukseen. Tämä mahdollisti sen, että jäsenyritykset saattoivat ennustaa kohtuullisella todennäköisyydellä kilpailijoiden hintapolitiikan. Yhdistyksen jäsenyritykset sopivat keskenään ja FNK:n kanssa hintojen vahvistamisesta. Jäsenyritysten täytyi noudattaa sovittuja hintoja, sillä hintojen noudattamatta jättämisestä saattoi seurata kyseisen yhdistyksen jäsenyydestä erottaminen yhdistyksen perustamiskirjan 10.1. d. kohdan mukaisesti.

Tämä 15.12.1979 käyttöön otettu järjestelmä lakkautettiin 28.4.1992 Arrondissementsrechtbank te Utrechtin annettua 11.2.1992 välipäätöksen, jolla FNK:ta kiellettiin jatkamasta menettelyä.

7 Päätöksen 3 artiklassa todetaan, että SCK on rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, kun se on kieltänyt jäsenyrityksiään vuokraamasta nostureita SCK:hon kuulumattomilta yrityksiltä (sääntöjen 7.2. kohta). Päätöksen perustelukappaleissa komissio toteaa, että SCK koostuu lähes kokonaan FNK:n jäsenyrityksistä. Komissio katsoo, että SCK:n hyväksyntätodistuksen myöntämistä varten määräämät edellytykset ovat rajoittaneet ulkomaisten nosturivuokraamoyritysten pääsyä Alankomaiden markkinoille, koska nämä edellytykset liittyivät Alankomaiden markkinoiden erityistilanteeseen. Edellä mainittu vuokrauskielto aiheutti komission mukaan sen, että Alankomaiden markkinat olivat täysin ja sitten lähes täysin suljettuja Alankomaiden ulkopuolelle sijoittautuneilta yrityksiltä.

Kilpailusääntöjen vastainen menettely jatkui päätöksen mukaan 1.1.1991—4.11.1993 (lukuun ottamatta 17.2.1992—9.7.1992). Se päättyi Gerechtshof te Amsterdamin annettua 28.10.1993 päätöksen, jolla pysytettiin voimassa Arrondissementsrechtbank te Utrechtin 6.7.1993 antama välipäätös, siltä osin kuin sillä kiellettiin SCK:ta soveltamasta enää vuokrauskieltoa.

8 Näiden seikkojen perusteella komissio määräsi, että FNK:n ja SCK:n on lopetettava välittömästi kilpailusääntöjen vastainen menettely, josta niitä moitittiin (päätöksen 2 ja 4 artikla). Lisäksi komissio määräsi FNK:lle 11 500 000 ecun suuruisen sakon ja SCK:lle 300 000 ecun suuruisen sakon (päätöksen 5 artikla).

9 FNK ja SCK jättivät yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 2.2.1996 kanteen, jossa vaaditaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

toteamaan, että päätös on mitätön, ja toissijaisesti kumoamaan päätös, tai vaihtoehtoisesti kumoamaan päätös kantajille määrättyjen sakkojen osalta.

10 Kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon samana päivänä jättämällään erillisellä hakemuksella perustamissopimuksen 185 artiklan nojalla täytäntöönpanon lykkäämistä päätöksen 4 artiklan osalta, jossa SCK määrätään lopettamaan säädekirjan 7.2. kohdassa tarkoitetun vuokrauskiellon soveltaminen, samoin kuin päätöksen 5 artiklan osalta, jossa määrätään sakot SCK:lle ja FNK:lle. Kantajat vaativat, että ne vapautetaan välittömästi sekä sakkojen maksamisvelvollisuudesta että velvollisuudesta "järjestää vakuus pankkitakauksena tai muulla tavalla", millä pyritään takaamaan näiden sakkojen maksaminen. Samassa hakemuksessa kantajat vaativat välitoimen määräämistä siitä, että komission on annettava kantajien tutustua asioita IV/34.179, 34.202 ja 34.216 koskeviin asiakirjoihin.

11 Komissio jätti 20.2.1996 huomautuksensa välitoimia koskevasta vaatimuksesta.

12 Asianosaisia kuultiin niiden esittämistä suullisista huomautuksista 1.3.1996.

13 SCK ilmoitti 4.4.1996 päivätyllä kirjeellä peruuttavansa kanteensa siltä osin kuin siinä vaaditaan päätöksen 4 artiklan täytäntöönpanon lykkäämistä; tässä artiklassa määrätään SCK lopettamaan vuokrauskiellon soveltaminen. Kantajat pysyttivät kanteensa muilta osin. Komissio totesi 12.4.1996 jättämissään huomautuksissa tämän osittaisen kanteen peruuttamisen ja vaati SCK:n velvoittamista korvaamaan tätä koskevat oikeudenkäyntikulut työjärjestyksen 99 artiklan ja 87 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

14 EY:n perustamissopimuksen 185 ja 186 artiklan ja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 8 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyllä neuvoston päätöksellä 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 144, s. 21) ja 7 päivänä maaliskuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/149/EHTY, EY (EYVL L 66, s. 29) määräysten mukaisesti niitä yhdessä tulkittaessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä kanteen kohteena olevan säädöksen täytäntöönpanon lykättäväksi tai päättää tarpeellisista välitoimista, jos se katsoo, että olosuhteet sitä edellyttävät.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan 2 kohdassa säädetään, että perustamissopimuksen 185 ja 186 artiklassa tarkoitettuja välitoimia koskevissa hakemuksissa on ilmoitettava seikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen, sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joiden vuoksi vaadittujen välitoimien myöntäminen on ilmeisesti perusteltua. Vaadittujen toimien on oltava väliaikaisia siten, että ne eivät saa vaikuttaa pääasian ratkaisuun (ks. viimeksi asia T-23/96 R, De Persio v. komissio, presidentin määräys 22.4.1996, 19 kohta, Kok. s. II-527).

Asianosaisten väitteet

16 Kantajat väittävät aluksi pääasian kanteen perusteltavuuden (*fumus boni juris*) osalta, että päätös on mitätön. Ne toteavat tältä osin, että komissio ei lausu päätöksen päätösosassa mitään kantajien vaatimuksesta, että niille myönnetään perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla poikkeus, kun taas komissio mainitsee sen nimenomaisesti päätöksen perusteluissa. Kantajat korostavat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (asia T-138/89, NBV ja NVB v. komissio, tuomio 17.9.1992, Kok. 1992, s. II-2181, 31 kohta) päätöksen perusteluista riippumatta vain päätöksen päätösosalla voi olla oikeudellisia vaikutuksia. Tästä syystä päätös on kantajien mukaan mitätön.

17 Toissijaisesti kantajat vetoavat siihen, että päätös on pätemätön, ensinnäkin koska se on perusteltu puutteellisesti, mistä seuraa kantajien mukaan, ettei perustamissopimuksen 85 artiklan 1 ja 3 kohtaa ole noudatettu, ja toiseksi koska puolustautumisoikeuksia on rikottu.

18 Perustelujen puuttumista ja perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan noudattamatta jättämistä koskevissa kanneperusteissa kantajat väittävät komission katsoneen, että tässä asiassa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on vaikutettu viimeksi mainitussa määräyksessä tarkoitetulla tavalla, mutta komissio ei perusta tätä näkemystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-77/92, Parker Pen vastaan komissio, 14.7.1994 antamassa tuomiossa esittämiin asianmukaisiin edellytyksiin (Kok. 1994, s. II-549, 39 ja 40 kohta).

Lisäksi SCK kiistää päätökseen sisältyvän määrittelyn, jonka mukaan se on perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys tai yritysten yhteenliittymä. Määrittely on SCK:n mukaan ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen erityisesti asiassa C-41/90, Höfner ja Elser, 23.4.1991 annetun tuomion (Kok. 1991, s. I-1979) ja yhdistetyissä asioissa C-159/91 ja C-160/91, Poucet ja Pistre, 17.2.1993 annetun tuomion (Kok. 1993, s. I-637) esittämän oikeuskäytännön kanssa. SCK esittää, että toisin kuin päätöksessä todetaan, hyväksyntäjärjestelmään liittymisen edellytykset ovat objektiiviset, niillä ei syrjitä muita yrityksiä ja niiden ainoana tarkoituksena on taata järjestelmään liittyneille yrityksille tietty turvallisuus- ja laatutaso.

FNK toteaa, että komissio on päätynyt virheellisesti siihen tulokseen, että kysymyksessä olisi yhteenliittymän jäsenyrityksiä sitova hintajärjestelmä. Kantaja vakuuttaa, että nämä hinnat toimivat objektiivisena lähtökohtana kyseisten yritysten neuvotteluissa eikä niillä tästä syystä ollut sitovaa vaikutusta.

19 Perustelujen puuttumista ja perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan rikkomista koskevien kanneperusteiden osalta SCK esittää, että päätökseen ei sisälly yksityiskohtaista arviointia, jonka perusteella olisi näytetty, ettei 85 artiklan 3 kohtaa tarvitsisi soveltaa. Toisin kuin komissio esittää, SCK:n mukaan järjestelmässä

tarjotaan kauaskantoisemmat takeet kuin Alankomaiden lainsäädännössä tai mahdollisissa muissa järjestelmissä tarjotaan. Tällainen järjestelmä ei myöskään voisi olla tehokas, ellei säätiön jäseniä kiellettäisi vuokraamasta nostureita järjestelmään kuulumattomilta yrityksiltä. SCK:n mukaan ei ole olemassa mitään muita keinoja taata rakennuttajalle, että tämän halutessa rakennusmaalla käytetään ainoastaan sellaisia nostureita, jotka täyttävät säätiön määräämät hyväksyntää koskevat edellytykset. Koska tämä kielto koskee lisäksi vain tapauksia, joissa SCK:n hyväksyntätodistukset saaneet yritykset vuokraavat nostureita, kiellolla ei vaikuteta mitenkään nosturivuokramarkkinoihin.

FNK vakuuttaa, että sen hintajärjestelmä edistää markkinoiden avoimuutta. Järjestelmä sallii asiakkaiden vertailevan kilpailevia tarjouksia ja järjestelmällä varmistetaan, että vuokraus toimii kaikilla aloilla. FNK:n jäsenten välisissä vuokrasopimuksissa sovelletut korvaavat hinnat lisäävät järjestelmän tehokkuutta, koska niillä yksinkertaistetaan sopimusten tekemistä.

20 Puolustautumisoikeuksien rikkomista koskevan kanneperusteen osalta kantajat esittävät ensinnäkin, että komissio on rikkonut yleissopimusta ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, kun se on tehnyt päätöksen 47 kuukautta sen jälkeen, kun kantajat olivat ilmoittaneet niiden perustamiskirjan ja säädekirjan sekä säännöt, ja kun se on hylännyt kantajien nimenomaisesti esittämän pyynnön saada tulla kuulluiksi ennen kuin tehtiin päätös, jonka mukaan 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) 15 artiklan 6 kohdan mukaisesti kantajilla ei enää ollut saman artiklan 5 kohdassa säädettyä immuniteettia sakkojen osalta. Kantajat toteavat toiseksi, että on mahdotonta hyväksyä komission suppeaa tulkintaa kantajien oikeudesta tutustua asiakirjoihin; komissio vastasi kantajien esittämään pyyntöön, että ne ovat menettäneet oikeutensa saada tutustua asiakirjoihin, koska ne eivät ole vaatineet tätä sen jälkeen kun komissio oli ilmoittanut niille väitteensä ja ennen niihin vastaamista.

21 Lopuksi kantajat esittävät, että komission niille määräämät sakot ovat kohtuuttoman suuret suhteessa rikkomuksiin, jotka komissio on väittänyt näyttäneensä toteen, samoin kuin suhteessa kantajien taloudelliseen tilanteeseen. SCK toteaa erityisesti, että sen maksuvalmius oli 31.12.1994 796 315 Alankomaiden guldenia (NLG), ja sen varat olivat 955 407 NLG, kun taas sen lyhytaikaiset velat olivat 849 208 NLG. SCK:n mukaan komission määräämän 650 000 NLG:n suuruisen sakon maksaminen tarkoittaisi, että säätiön toiminnan jatkaminen olisi mahdotonta. FNK toteaa, että sen maksuvalmius oli 31.12.1994 318 554 NLG, ja sen varat olivat 992 481 NLG. Se toteaa, ettei se kykene maksamaan 24 000 000 NLG:n suuruista sakkoa. Kantajat lisäävät, että päätöksessä ei esitetä niitä tosiseikkoja, joiden perusteella sakkojen suuruus on laskettu.

22 Kiireellisyyttä koskevan edellytyksen osalta kantajat esittävät, että koska sakot ovat kohtuuttoman suuret, ne eivät pysty maksamaan niitä eivätkä kykene järjestämään pääasian käsittelyn kuluessa komission vaatimaa pankkitakausta. Kantajien mukaan pankit ovat ilmoittaneet, etteivät ne myönnä niille takausta. FNK ja SCK esittävät, että jos niille ei myönnetä perustamissopimuksen 185 artiklassa tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäystä, niitä uhkaa välitön konkurssi. Ottaen huomioon niitä uhkaavan korjaamattoman vahingon, komissiolla ei ole mitään syytä ryhtyä päätöksen välittömään täytäntöönpanoon sakon maksamiseksi.

23 Komissio esittää pääasian kanteen perusteltavuudesta (*fumus boni juris*), että päinvastoin kuin kantajat ovat väittäneet, se on tutkinut erityisesti päätöksen 32—39 kohdassa FNK:n ja SCK:n esittämät perusteet niiden vaatimukselle, että niille myönnettäisiin poikkeus perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla.

24 Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan väitetystä rikkomisesta komissio toteaa, että toimilla on ollut tosiasiallisia vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Koska kyseiset nosturit ovat siirrettävissä, muissa jäsenvaltioissa toimivat yritykset saattavat haluta päästä Alankomaiden markkinoille. Tämän todistaa se, että kaksi valittajista on belgialaisia yrityksiä.

Komissio katsoo, että SCK kiistää virheellisesti kanteen kohteena olevassa päätöksessä tehdyn määritelmän, jonka mukaan se on perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys. Komission mukaan SCK ei ole julkisoikeudellinen elin vaan pikemminkin kaupallista toimintaa harjoittava säätiö, jonka tarkoituksena on antaa nosturivuokraamoille hyväksyntätodistuksia maksua vastaan. Tästä syystä SCK on perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys. Vastaaja toteaa tämän lisäksi, että kantajat ymmärtävät väärin riidanalaisen päätöksen perustelut väittäessään, ettei komissio ole näyttänyt toteen, että FNK:n hinnat rajoittivat kilpailua. Komissio viittaa tältä osin päätöksen 20 kohtaan, jossa todetaan, että järjestelmään kuului sekä sääntöihin perustuva velvollisuus soveltaa hyväksyttäviä hintoja että seuraamusjärjestelmä, jonka tarkoituksena oli saada FNK:n jäsenet noudattamaan tätä velvollisuutta.

25 Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan väitetystä rikkomisesta komissio toteaa, että kantajat eivät ole esittäneet mitään sellaisia seikkoja, joiden perusteella päätöksen perustelut voitaisiin asettaa kyseenalaisiksi. Kantajat eivät ole komission mukaan näyttäneet toteen etenkään sitä, että hyväksyntäjärjestelmä oli tehokkaampi kuin lakiin perustuvat säännökset, eivätkä sitä, että vuokrauskielto oli välttämätön. Koska komissio voi päättää olla myöntämättä poikkeusta jopa tutkimatta kaikkia perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa mainittuja edellytyksiä, tämä toteamus riittäisi sellaisenaan oikeuttamaan sen, ettei SCK:n ja FNK:n esittämää poikkeusta koskevaa vaatimusta hyväksytty.

26 Komissio kiistää, että se olisi rikkonut kantajien puolustautumisoikeuksia. Ottaen huomioon tämän asian olosuhteet se ei ole ylittänyt päätöksenteolle varattua kohtuullista aikaa. Komission mukaan myöskään puolustautumisoikeuksia ei ole rikottu, vaikka se ei ole kuullut SCK:ta ja FNK:ta ennen asetuksen N:o 17 15 artiklan 6 kohdan nojalla tehdyn päätöksen tekemistä. Missään säännöksessä ei todeta, että komissiolla olisi ollut velvollisuus kuulla asianosaisia. Tällainen kuuleminen voisi olla välttämätöntä vain erityisten olosuhteiden perusteella. Komissio esittää myös, ettei se ole loukannut oikeutta tutustua asiakirjoihin, koska kantajat ovat voineet tutustua niihin ennen päätöksen tekemistä ja sen jälkeen kun komissio oli ilmoittanut niille väitteensä.

27 Komissio katsoo, ettei SCK:lle määrättyä 300 000 ecun suuruista sakkoa voida pitää edes absoluuttiselta arvoltaan kohtuuttoman suurena. FNK:lle määrätty 11 500 000 ecun suuruinen sakko ei myöskään ole kohtuuttoman suuri, kun otetaan huomioon FNK:n jäsenyritysten liikevaihdon suuruus, joka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön (asia T-29/92, SPO ym. v. komissio, tuomio 21.2.1995, Kok. 1995, s. II-289, 385 kohta) mukaan on otettava huomioon laskettaessa sakon suuruutta. Sakko ei myöskään ole kohtuuttoman suuri rikkomuksen keston takia, joka on yli kymmenen vuotta.

28 Kiireellisyydestä komissio tuo esille, että kantajat eivät ole näyttäneet toteen, että niitä uhkaisi välitön konkurssi. Niiden esittämät luvut kuvaavat todellisuudessa vain hetkellistä tilannetta 31.12.1994, kun taas maksukykyä on arvioitava pitkäaikaisen maksuliikenteen perusteella. FNK ei ole komission mukaan huomioinut yhdistyksen jäsenyritysten mahdollisuutta maksaa 11 500 000 ecun suuruinen sakko tai järjestää pankkitakaus, vaikka sakon suuruus ei ole läheskään 10:tä prosenttia jäsenyritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta.

29 Lopuksi komissio esittää, että kantajat eivät ole näyttäneet toteen sellaisen toimenpiteen kiireellisyyttä, jonka tarkoituksena on, että ne voivat tutustua asiaa koskeviin asiakirjoihin, ja se toteaa, että joka tapauksessa kantajien tätä koskeva vaatimus ei ole tosiasiassa perustamissopimuksen 186 artiklassa tarkoitettu välitoimi vaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklassa tarkoitettu prosessinjohtotoimi tai 65—67 artiklassa tarkoitettu asian selvittämistoimi.

Välitoimista päättävän tuomioistuimen arviointi asiasta

30 Koska kantajat ovat peruuttaneet kanteensa täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan päätöksen 4 artiklasta, jossa määrätään SCK lopettamaan sen sääntöjen 7.2. kohdan mukaisen vuokrauskieltolausekkeen soveltaminen, välitoimista

päättävän tuomioistuimen on siis lausuttava ainoastaan päätöksen 5 artiklan täytäntöönpanon lykkäämistä koskevasta vaatimuksesta ja vaatimuksesta, että määrätään, että kantajilla on oikeus tutustua kyseisen hallintomenettelyn asiakirjoihin.

31 Ensimmäisestä vaatimuksesta, jossa vaaditaan päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä siltä osin kuin sen 5 artiklassa määrätään FNK:lle 11 500 000 ecun ja SCK:lle 300 000 ecun suuruinen sakko, on todettava, että komissio on täsmentänyt kirjallisissa ja suullisissa huomautuksissaan, että se on valmis määräämään näiden sakkojen maksamisesta osissa sillä edellytyksellä, että kantajat järjestävät pankkitakauksen, joka kattaa joka hetki sakkojen maksamattoman määrän. Tästä syystä välitoimista päättävän tuomioistuimen on vaaditun toimenpiteen kiireellisyyttä arvioidessaan otettava huomioon paitsi se, voiko sakon maksamisesta ennen pääasian ratkaisun antamista aiheutua SCK:lle ja FNK:lle sellaista vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, jota ei voitaisi korjata edes siinä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaisi kanteen kohteena olevan päätöksen myös se, voisiko pelkästä pankkitakauksen järjestämisestä aiheutua tällaista vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa (ks. viimeksi asia T-104/95 R, Tsimenta Chalkidos v. komissio, tuomio 11.8.1995, Kok. 1995, s. II-2235, 19 kohta).

32 Tältä osin kantajat esittävät, että ottaen huomioon niiden taloudellinen tilanne, se, että komissio perii niiltä sakon tai vaihtoehtoisesti vaatii niiltä pankkitakauksen kaikkine siihen liittyvine kuluineen tekisi niiden toiminnan jatkamisen mahdottomaksi. Tämän väitteensä tueksi ne viittaavat varallisuuteensa 31.12.1994 (ks. tämän määräyksen 21 kohta). Lisäksi kantajat esittävät kahden alankomaalaisen pankin 4.1.1995 ja 10.1.1995 päiväämät kirjeet, joissa ilmoitetaan, ettei kantajille myönnetä 300 000 ecun ja 11 500 000 ecun suuruisia pankkitakauksia, erityisesti niiden varallisuuden ja pankissa olevien vakuuksien vähäisyyden vuoksi. Komissio toteaa, että SCK ja FNK ovat esittäneet taloudellisen tilanteensa huomioimatta sitä, että SCK:n perustamaa hyväksyntäjärjestelmää käyttävien FNK:n jäsenyritysten liikevaihto oli yhteismäärältään 200 000 000 ecua. Tähän liikevaihtoon verrattuna SCK:lle määrätty sakko on hyvin vähäinen ja FNK:lle määrätty sakko on tästä liikevaihdosta vain 5 prosenttia.

33 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sakon enimmäismäärä, joka on 10 prosenttia edellisen tilikauden liikevaihdosta (asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta), on laskettava kaikkien sopimuspuolina olevien tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin osallistuvien yritysten liikevaihdon perusteella, ja jos rikkomus tapahtuu yritysten yhteenliittymän päätöksellä, yhteenliittymän jäsenyritysten liikevaihdon perusteella, ainakin jos yhteenliittymä voi sääntöjensä perusteella antaa jäseniään sitovia määräyksiä. Tämä näkemys perustuu siihen, että yritysten yhteenliittymän mahdollinen vaikutus markkinoilla ei riipu sen omasta liikevaihdosta, joka ei kerro yhteenliittymän kokoa eikä taloudellista valtaa, vaan sen jäsenten liikevaihdosta, joka osoittaa yhteenliittymän koon ja taloudellisen vallan (em. asia SPO ym. v. komissio, 385 kohta ja yhdistetyt asiat T-39/92 ja T-40/92, CB ja Europay v. komissio, tuomio 23.2.1994, Kok. 1994, s. II-49, 137 kohta).

34 Käsiteltävänä olevassa asiassa FNK:n ja SCK:n perustamiskirjaan, säädöskirjaan ja sääntöihin kuuluu sellaisia määräyksiä, joiden perusteella ne voivat antaa FNK:n jäsenyrityksiä ja/tai SCK:n palveluita käyttäviä nosturivuokraamoja sitovia määräyksiä.

Päätöksessä (10 ja 20 kohta) todetaan tarkemmin, että FNK:n perustamiskirjan 6.1. kohdassa määrätään, että sen perustamiskirjan ja sääntöjen mukaan tehdyt päätökset sitovat jäseniä. Lisäksi perustamiskirjan 10.1. d. kohdassa määrätään, että jäsen, joka rikkoo näitä päätöksiä, voidaan erottaa yhdistyksestä. Komission mukaan rikkomuksena, josta määrätään seuraamus, on pidettävä suositushintojen ja korvaavien hintojen noudattamista, miltä osin päätöksessä viitataan riidanalaisten sääntöjen 3. b. kohtaan, jonka mukaan FNK:n jäsenten on noudatettava hyväksyttäviä hintoja. Siinä viitataan myös 3. c. kohtaan, jossa määrätään, että jäsenten on noudatettava yhdistyksen vahvistamia yleisiä ehtoja, joissa viitataan sen suositushintoihin. Kantajat väittävät, ettei näiden hintojen voida tulkita muodostavan sitovaa hintajärjestelmää, koska hinnat, joihin komissio viittaa, ovat ainoastaan suositushintoja ja "arviointiesimerkkejä", joita käytetään "lähtökohtana" yritysten välisissä neuvotteluissa. On kuitenkin todettava, ettei minkään asiakirjoista ilmenevän seikan perusteella voida ensi näkemältä epäillä sitä seikkaa, etteikö hintojen noudattaminen olisi niitä noudattavien yritysten etujen mukaista. Välitoimia koskevan hakemuksen sanamuodosta käy myös ilmi, että kantajat pitävät itsekin

tällaista järjestelmää "hintajärjestelmänä", jolla voidaan organisoida nosturivuokrausmarkkinoita (välitoimia koskevan hakemuksen 95—97 kohta).

SCK ei myöskään kiistä, että sen säädekirjaan ja sääntöihin sisältyvät määräykset ovat sitovia. SCK toteaa erityisesti, että sen sääntöjen 7.2. kohdan mukaan niiden, joille se on antanut hyväksyntätodistuksen, on "käytettävä vain sellaisia nostureita, jotka on varustettu voimassa olevalla hyväksyntätodistuksella" (välitoimia koskevan hakemuksen 17 kohta). On siis selvää, että SCK:n palveluja käyttävien yritysten oli noudatettava edellä mainittuja määräyksiä ja erityisesti vuokrauskieltoa koskevaa määräystä, jota komissio pitää rikkomuksena.

Näiden havaintojen perusteella välitoimista päättävä tuomioistuin toteaa, että ensi näkemältä näyttää, että nosturivuokraamoyritykset noudattivat FNK:n ja SCK:n määräyksiä. Ei voida siis katsoa, että kantajien objektiiviset edut olisivat ensi näkemältä itsenäisiä verrattuna FNK:hon liittyvien ja/tai SCK:n palveluita käyttävien yritysten etuihin.

35 Edellä mainitun oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, minkälainen vaara on, että sakkojen maksamisesta tai pankkitakauksen asettamisesta aiheutuisi vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, on otettava huomioon FNK:n jäsenyritysten ja/tai SCK:n palveluita käyttävien yritysten koko ja taloudellinen valta.

36 Kantajat ja vastaaja ovat todenneet, että FNK:n jäsenyritysten yhteenlaskettu liikevaihto on noin 180 000 000—200 000 000 ecua. Koska ei ole esitetty toisenlaista näyttöä, on oletettava, että niiden taloudellinen kapasiteetti riittää maksamaan sakon, jonka suuruus on noin 5—6,5 prosenttia tästä liikevaihdosta tai sitä suuremmalla syyllä asettamaan vastaavan suuruisen pankkitakauksen. Tämän vuoksi päätöksen 5 artiklan täytäntöönpaneminen ennen kuin ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuin on ratkaissut pääasian ei voi aiheuttaa kantajien väittämää vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, eli sitä, että FNK joutuisi konkurssiin.

37 Edellä esitetty pätee myös SCK:n väittämästä vakavasta ja korjaamattomasta vahingosta, joka aiheutuisi, jos päätöksen 5 artiklassa SCK:lle asetettu velvollisuus maksaa 300 000 ecun suuruinen sakko tai järjestää tämän maksun vakuudeksi pankkitakaus pantaisiin täytäntöön välittömästi. Välitoimista päättävä tuomioistuin katsoo, että vaikka SCK on säätiö ja sen siis pitäisi toimia itsenäisesti suhteessa yrityksiin, jotka vaikuttavat sen varallisuuden määrään, oikeudenkäyntiin liittyvistä asiakirjoista käy selvästi ilmi, että se toimii FNK:n asettamissa rajoissa, harjoittaa samoja toimintoja ja sillä on samat päämäärät.

Tällainen lopputulos on pääteltävissä useista seikoista. Ensinnäkin SCK:n perusti FNK. Toiseksi päätöksessä todetaan, että SCK:hon liittyneistä 190 yrityksestä seitsemän ei ollut vuonna 1994 FNK:n jäseniä; osuus näyttää kasvaneen tämän jälkeen, mutta kantajien suullisessa käsittelyssä esittämien tietojen mukaan se ei ylitä nykyään 11—13 prosenttia. Kolmanneksi SCK:n alkuperäisessä säädekirjassa määrätään, että säätiön tarkoituksena on antaa FNK:n jäsenille nosturivuokraamotoimintaa koskevia ohjeita, antaa hyväksyntätodistuksia sellaisille FNK:n jäsenyrityksille, jotka noudattavat näitä ohjeita, ja valvoa, että hyväksyntätodistuksen saaneet yritykset toimivat ohjeiden mukaisesti (SCK:n alkuperäisen säädekirjan 2 kohta). Neljänneksi päätöksessä todetaan, että vuoteen 1987 asti SCK:n sisäisestä toiminnasta määrättiin säädekirjassa, jossa määrätään, että SCK:ta johtaa neuvosto, jonka jäsenten nimittämisestä ja erottamisesta päättävät FNK:n hallituksen jäsenet (säädekirjan 5.2. kohta), ja että lisäksi neuvostoa avustaa ja valvoo neuvoa-antava komitea, jonka jäsenten nimittämisestä ja erottamisesta päättää FNK:n hallitus yhdessä johdon kanssa (säädekirjan 7.1. kohta). SCK:n ja FNK:n välisiä suhteita rajoitettiin 15.12.1987 tehdyllä säädekirjan muutoksella. Ne säilyivät kuitenkin hyvin läheisinä, koska kuten kantajat ovat todenneet suullisessa käsittelyssä, FNK nimittää yhä hallituksen neljästä jäsenestä kaksi, ja että asiantuntijalautakunnassa (jota kutsutaan neuvoa-antavaksi komiteaksi 20.6.1994 lähtien) kaksi jäsentä edustaa FNK:ta, kun taas muut jäsenet edustavat tilaajia, tavarantoimittajia ja viranomaisia.

38 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella SCK:n taloudellista tilannetta on arvioitava ottaen huomioon sen siteet FNK:hon ja tästä syystä myös FNK:n jäsenyrityksiin. Arvioitaessa SCK:n mahdollisuuksia maksaa sakko tai järjestää komission vaihtoehtoisesti vaatima pankkitakaus on siis otettava huomioon SCK:n palveluita käyttävien yritysten taloudellinen tilanne (ks. viimeksi asia T-295/94 R, Buchmann v. komissio, tuomio 21.12.1994, Kok. 1994, s. II-1265, 26 kohta).

39 Välitoimista päättävä tuomioistuin toteaa, että samoilla perusteilla kuin arvioitaessa FNK:n taloudellista tilannetta näyttää siltä, että SCK:n palveluita käyttävät yritykset kykenevät maksamaan sakon ja sitä suuremmalla syyllä kykenevät auttamaan tarvittavalla tavalla päätöksen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun sakon suuruisen pankkitakauksen järjestämisessä. Tästä syystä päätöksen täytäntöönpano ei aiheuta SCK:lle toiminnan lakkauttamisen uhkaa, toisin kuin kantajat ovat väittäneet.

40 Tästä syystä päätöksen 5 artiklan täytäntöönpanon lykkäystä koskeva vaatimus on hylättävä ilman että on tarpeen tutkia, ovatko kantajan pääasian kanteen tueksi esittämät kanneperusteet ja väitteet ilmeisen perusteltuja.

41 Kantajien siitä vaatimuksesta, että komissio on velvoitettava myöntämään niille oikeus tutustua asioita IV/34.179, 34.202 ja 34.216 koskeviin asiakirjoihin, on todettava, että vaadittu toimi on periaatteessa prosessinjohtotoimi tai asian selvittämistoimi, joka kuuluu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaan (työjärjestyksen 64—67 artikla), eikä välitoimimenettelyssä määrättävä välitoimi. Jos komissio on päättänyt olla myöntämättä hallintomenettelyssä asianosaiselle oikeutta tutustua asiakirjoihin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on oikeuskäytännön mukaan arvioitava pääasian käsittelyn yhteydessä sitä, onko tarkoituksenmukaista myöntää asianosaiselle oikeus tutustua näihin asiakirjoihin,

jotta asianosaisella olisi mahdollisuus puolustautua ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi tutkia asianosaisen esittämät kanneperusteet ja väitteet perehdyttyään asiaan (ks. asia 85/76, Hoffmann-La Roche v. komissio, tuomio 13.2.1979, Kok. 1979, s. 461, 15 kohta).

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI

on määrännyt seuraavaa:

1) Välitoimia koskeva hakemus hylätään.

2) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Annettiin Luxemburgissa 4 päivänä kesäkuuta 1996.

H. Jung — A. Saggio

kirjaaja — presidentti